

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Fjerde Afdeling)

9. november 2023 *

»Præjudiciel forelæggelse – retligt samarbejde i straffesager – anerkendelse af domme om frihedsstraffe eller frihedsberøvende foranstaltninger med henblik på fuldbyrdelse i en anden medlemsstat – rammeafgørelse 2008/909/RIA – artikel 3, stk. 4, og artikel 8 – afslag på fuldbyrdelse – artikel 47, stk. 2, i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder – grundlæggende ret til en retfærdig rettergang ved en uafhængig og upartisk domstol, der forudgående er oprettet ved lov – systemiske eller generelle mangler i den udstedende medlemsstat – prøvelse i to trin – tilbagekaldelse af en udsættelse af fuldbyrdelsen af en frihedsstraf idømt i en medlemsstat – fuldbyrdelse af denne straf af en anden medlemsstat«

I sag C-819/21,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Landgericht Aachen (den regionale ret i første instans i Aachen, Tyskland) ved afgørelse af 6. december 2021, indgået til Domstolen den 22. december 2021, i sagen

Staatsanwaltschaft Aachen

procesdeltager:

M.D.,

har

DOMSTOLEN (Fjerde Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, C. Lycourgos, og dommerne O. Spineanu-Matei, J.-C. Bonichot (refererende dommer), S. Rodin og L.S. Rossi,

generaladvokat: N. Emiliou

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

– den nederlandske regering ved M.K. Bulterman og C.S. Schillemans, som befuldmægtigede,

* Processprog: tysk.

- den polske regering ved B. Majczyna, som befuldmægtiget,
 - Europa-Kommissionen ved S. Grünheid og K. Herrmann, som befuldmægtigede,
- og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 4. maj 2023,
afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 3, stk. 4, og artikel 8 i Rådets rammeafgørelse 2008/909/RIA af 27. november 2008 om anvendelse af princippet om gensidig anerkendelse på domme i straffesager om idømmelse af frihedsstraffe eller frihedsberøvende foranstaltninger med henblik på fuldbyrdelse i Den Europæiske Union (EUT 2008, L 327, s. 27), som ændret ved Rådets rammeafgørelse 2009/299/RIA af 26. februar 2009 (EUT 2009, L 81, s. 24) (herefter »rammeafgørelse 2008/909«), sammenholdt med artikel 47, stk. 2, i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder (herefter »chartret«).
- 2 Anmodningen er blevet indgivet i forbindelse med en tvist vedrørende en anmodning om anerkendelse og fuldbyrdelse i Tyskland af en straffedom afsagt af en polsk ret, hvorved M.D. er blevet idømt en frihedsstraf på seks måneder.

Retsforskrifter

- 3 5. og 13. betragtning til rammeafgørelse 2008/909 har følgende ordlyd:
 - »(5) Proceduremæssige rettigheder i straffesager er et afgørende element for at sikre gensidig tillid mellem medlemsstaterne i det retlige samarbejde. Forholdet mellem medlemsstaterne, der er præget af en særlig gensidig tillid til de øvrige medlemsstaters retssystemer, gør det muligt for fuldbyrdelsesstaten at anerkende afgørelser, der er truffet af udstedelsesstatens myndigheder. Derfor bør der overvejes en videreudvikling af det samarbejde, der er fastsat i Europarådets instrumenter om fuldbyrdelse af straffedomme, især når der over unionsborgere er blevet afsagt en straffedom om idømmelse af en frihedsstraf eller frihedsberøvende foranstaltninger i en anden medlemsstat. Det er nødvendigt at give den domfældte passende garantier, men vedkommendes samtykke bør ikke i alle tilfælde være afgørende for, om en dom kan fremsendes til en anden medlemsstat med henblik på anerkendelse og fuldbyrdelse af den idømte sanktion.

[...]

- (13) Denne rammeafgørelse respekterer de grundlæggende rettigheder og principper, som er anerkendt i artikel 6 i traktaten om Den Europæiske Union, og som afspejles i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, særlig kapitel VI. Intet i denne rammeafgørelse bør fortolkes som et forbud mod at nægte at fuldbyrde en afgørelse, hvis der er objektive grunde til at formode, at sanktionen er idømt med det formål at straffe en person på grund af den pågældendes køn, race, religion, etniske baggrund, nationalitet, sprog, politiske overbevisning eller seksuelle orientering, eller at den pågældendes situation kan blive skadet af en af disse grunde.«

4 Rammeafgørelsens artikel 3 med overskriften »Formål og anvendelsesområde« har følgende ordlyd:

»1. Denne rammeafgørelse har til formål at fastsætte regler, hvorefter en medlemsstat med henblik på at lette den domfældtes sociale rehabilitering anerkender en dom og fuldbyrder sanktionen.

2. Denne rammeafgørelse finder anvendelse, hvis den domfældte befinder sig i udstedelsesstaten eller i fuldbyrdelsesstaten.

[...]

4. Denne rammeafgørelse indebærer ikke nogen ændring af pligten til at respektere de grundlæggende rettigheder og grundlæggende retsprincipper, således som de er defineret i artikel 6 i traktaten om Den Europæiske Union.«

5 Rammeafgørelsens artikel 4 med overskriften »Kriterier for fremsendelse af en dom og en attest til en anden medlemsstat« bestemmer:

»1. Såfremt den domfældte befinder [sig] i udstedelsesstaten eller i fuldbyrdelsesstaten, og såfremt personen har givet sit samtykke, hvis dette kræves i henhold til artikel 6, kan der fremsendes en dom samt den attest, for hvilken der findes en standardformular i bilag I, som omhandlet i artikel 4 til en af følgende medlemsstater:

a) den medlemsstat, hvor den domfældte er statsborger, og hvor vedkommende bor, eller

b) den medlemsstat, hvor den domfældte er statsborger, skønt det ikke er den medlemsstat, hvor vedkommende bor, og som vedkommende efter strafafsoningen vil blive udvist til, på grundlag af en udsendelses- eller udvisningsafgørelse, der indgår i dommen eller i en retslig eller administrativ afgørelse eller i enhver anden foranstaltning truffet som følge af dommen, eller

c) enhver anden medlemsstat end den i litra a) eller b) nævnte hvis kompetente myndighed giver sit samtykke til fremsendelse af dommen og attesten til denne medlemsstat.

[...]«

6 Samme rammeafgørelsens artikel 8 med overskriften »Anerkendelse af dommen og fuldbyrdelse af sanktionen« bestemmer:

»1. Den kompetente myndighed i fuldbyrdelsesstaten anerkender den dom, der er fremsendt i henhold til artikel 4 og efter proceduren i artikel 5, og træffer omgående alle nødvendige foranstaltninger til fuldbyrdelse af sanktionen, medmindre den beslutter at påberåbe sig en af de i artikel 9 nævnte grunde til at afslå anerkendelse eller fuldbyrdelse.

[...]«

7 Artikel 9 i rammeafgørelse 2008/909 med overskriften »Grunde til at afslå anerkendelse og fuldbyrdelse« bestemmer:

»1. Den kompetente myndighed i fuldbyrdesstaten kan afslå at anerkende dommen og fuldbyrde sanktionen, hvis

[...]

i) [...] den pågældende ifølge den i artikel 4 omhandlede attest ikke selv var til stede under den retssag, der førte til afgørelsen, medmindre det fremgår af attesten, at den pågældende i overensstemmelse med yderligere proceduremæssige krav i udstedelsesstatens nationale lovgivning

i) i rette tid

– enten er blevet indkaldt personligt og derved underrettet om det fastsatte tidspunkt og sted for den retssag, der førte til afgørelsen, eller på anden måde faktisk er blevet officielt underrettet om det fastsatte tidspunkt og sted for den pågældende retssag på en sådan måde, at det entydigt fremgår, at han/hun var klar over den berammede retssag

og

– er blevet underrettet om, at der kan afsiges en afgørelse, selv om han/hun ikke er til stede under retssagen eller

eller

ii) var klar over den berammede retssag og havde givet et mandat til en juridisk rådgiver, der var udnævnt enten af den pågældende person eller af staten til at forsvare ham/hende under retssagen, og var faktisk repræsenteret af denne rådgiver under retssagen

eller

iii) efter at have fået afgørelsen forkyndt og udtrykkeligt være blevet underrettet om retten til fornyet prøvelse eller anke, hvor personen har ret til at deltage, og som giver mulighed for, at sagens realiteter inkl. nye beviser bliver taget op igen, og som kan føre til, at den oprindelige afgørelse bliver ændret:

– udtrykkeligt har erklæret, at han/hun ikke anfægter afgørelsen

eller

– ikke har anmodet om fornyet prøvelse eller anke inden for den gældende frist

[...]«

8 Rammeafgørelsens artikel 17 med overskriften »Den lovgivning, der finder anvendelse på fuldbyrdelsen« har følgende ordlyd:

»1. Fuldbyrdesstatens lovgivning finder anvendelse på fuldbyrdelsen af en sanktion. Det tilkommer fuldbyrdesstatens myndigheder at træffe afgørelse om fuldbyrdesprocedurerne og fastlægge alle foranstaltninger i forbindelse hermed, herunder grundene til tidlig løsladelse eller prøveløsladelse, jf. dog stk. 2 og 3.

[...]«

Twisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

- 9 M.D. er en polsk statsborger, der har sit sædvanlige opholdssted i Tyskland, og som i Polen blev idømt en frihedsstraf på seks måneder, hvis fuldbyrdelse blev udsat ved dom af 7. august 2018 afsagt af Sąd Rejonowy Szczecin-Prawobrzeże (retten i første instans i Szczecin-Prawobrzeże, Polen). Den pågældende var ikke til stede under retssagen, selv om indkaldelsen til retsmødet ifølge de polske retters oplysninger blev sendt til den adresse i Polen, som han havde angivet i forbindelse med undersøgelsesproceduren.
- 10 Ved kendelse af 16. juli 2019 tilbagekaldte den samme ret den oprindeligt indrømmede udsættelse og traf afgørelse om fuldbyrdelse af den fængselsstraf, som M.D. var blevet idømt. Begrundelsen for tilbagekaldelsen og navnlig spørgsmålet om, hvorvidt denne var en følge af en ny straffedom, fremgår ikke klart af de sagsakter, der er fremlagt for Domstolen.
- 11 Den 13. august 2020 udstedte Sąd Okręgowy w Szczecinie (den regionale domstol i Szczecin, Polen) en europæisk arrestordre, på grundlag af hvilken M.D. blev anholdt i Tyskland. Ved afgørelse af 17. december 2020 afviste Staatsanwaltschaft Köln (anklagemyndigheden i Köln, Tyskland) at fuldbyrde denne europæiske arrestordre på grundlag af artikel 4, nr. 6), i Rådets rammeafgørelse 2002/584/RIA af 13. juni 2002 om den europæiske arrestordre og om procedurerne for overgivelse mellem medlemsstaterne (EFT 2002, L 190, s. 1), som ændret ved Rådets rammeafgørelse 2009/299/RIA af 26. februar 2009 (EUT 2009, L 81, s. 24) (herefter »rammeafgørelse 2002/584«), med den begrundelse, at M.D. i flere år havde haft sit sædvanlige opholdssted i Tyskland, og at han havde modsat sig overgivelsen til de polske myndigheder.
- 12 Den 26. januar 2021 fremsendte Sąd Okręgowy w Szczecinie (den regionale domstol i Szczecin) en bekræftet genpart af den oprindelige dom af 7. august 2018, vedlagt en attest som omhandlet i artikel 4 i rammeafgørelse 2008/909, med henblik på fuldbyrdelse i Tyskland af den frihedsstraf, som M.D. var blevet idømt, til Generalstaatsanwaltschaft Berlin (anklagemyndigheden i Berlin, Tyskland). Sagsakterne blev fremsendt til den stedligt kompetente Staatsanwaltschaft Aachen (anklagemyndigheden i Aachen, Tyskland).
- 13 Efter at have hørt M.D., som oplyste, at han ikke havde modtaget nogen indkaldelse til det retsmøde, der blev afholdt i Polen, og som gjorde gældende, at de anklagepunkter, der var rejst mod ham, var ugrundede, anmodede Staatsanwaltschaft Aachen (anklagemyndigheden i Aachen) ved afgørelse af 2. november 2021 fuldbyrdelsesafdelingen ved Landgericht Aachen (den regionale ret i første instans i Aachen, Tyskland), som er den forelæggende ret, om at imødekomme anmodningen om anerkendelse og fuldbyrdelse af dommen af 7. august 2018 og kendelsen af 16. juli 2019 afsagt af Sąd Rejonowy Szczecin-Prawobrzeże (retten i første instans i Szczecin-Prawobrzeże), og om at idømme M.D. en frihedsstraf på seks måneder. Ifølge Staatsanwaltschaft Aachen (anklagemyndigheden i Aachen) var alle betingelserne for fuldbyrdelse af den i Polen afsagte dom opfyldt. Navnlig var de forhold, der lå til grund for dømfældelsen, og som blev begået mellem marts og juni 2009, ifølge denne anklagemyndighed strafbare efter tysk strafferet som underslæb og dokumentfalsk.
- 14 Den forelæggende ret ønsker oplyst, hvorvidt den kan afslå at erklære den fængselsstraf, som M.D. er blevet idømt i Polen, eksigibel i Tyskland, fordi denne medlemsstat har tilsidesat chartrets artikel 47, stk. 2, og artikel 2 TEU. Den forelæggende ret har anført, at de oplysninger, som den

råder over, henviser til systemiske eller generelle mangler ved det polske retsvæsen på tidspunktet for dommen af 7. august 2018 og kendelsen af 16. juli 2019 afsagt af Sąd Rejonowy Szczecin-Prawobrzeże (retten i første instans i Szczecin-Prawobrzeże), som anmodes fuldbyrdet. I denne henseende har den forelæggende ret navnlig henvist til Europa-Kommissionens begrundede forslag, der blev vedtaget på grundlag af artikel 7, stk. 1, TEU vedrørende retsstatsprincippet i Polen af 20. december 2017 (COM(2017) 835 final), og til Domstolens seneste praksis herom.

- 15 I denne sammenhæng er Landgericht Aachen (den regionale ret i første instans i Aachen) i tvivl om, hvorvidt det med henblik på anerkendelse og fuldbyrdelse i Tyskland af den fængselsstraf, som M.D. er blevet idømt i Polen, tilkommer den forelæggende ret selv at afgøre, om denne medlemsstats retssystem var mangelfuldt den 7. august 2018 og den 16. juli 2019, og om M.D.s grundlæggende ret til en retfærdig rettergang er blevet tilsidesat, eller om det tilkommer Domstolen at gøre dette med henblik på at undgå forskelle mellem EU-medlemsstaterne. Hvad angår realiteten er den forelæggende ret af den opfattelse, at det ikke er åbenbart, at den løsning, som Domstolen nåede frem til i dom af 25. juli 2018, Minister for Justice and Equality (Mangler ved domstolssystemet), (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586), med hensyn til rammeafgørelse 2002/584 kan overføres på rammeafgørelse 2008/909, da der i sidstnævnte ikke findes noget sidestykke til tiende betragtning til rammeafgørelse 2002/584, og henset til den løsning, som Domstolen nåede frem til i dom af 27. maj 2019, OG og PI (Anklagemyndighederne i Lübeck og i Zwickau) (C-508/18 og C-82/19 PPU, EU:C:2019:456).
- 16 Landgericht Aachen (den regionale ret i første instans i Aachen) ønsker også oplyst, hvad der skal gøres, når retsstatssituationen i den udstedende medlemsstat på tidspunktet for den eller de afgørelser, der anmodes fuldbyrdet, var tilfredsstillende, men efterfølgende har ændret sig negativt, således at den ikke længere er det på det tidspunkt, hvor retten i fuldbyrdelsesstaten skal træffe afgørelse om anerkendelse og fuldbyrdelse af sanktionen.
- 17 På denne baggrund har Landgericht Aachen (den regionale ret i første instans i Aachen) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:
 - »1) Kan den ret i den fuldbyrdende medlemsstat, der skal træffe afgørelse om eksigibilitet, støttet på artikel 3, stk. 4, i [rammeafgørelse 2008/909], sammenholdt med [chartrets] artikel 47, stk. 2, [...] i henhold til artikel 8 i [rammeafgørelse 2008/909] afslå at anerkende dommen fra en anden medlemsstat og fuldbyrde de sanktioner, der er pålagt ved denne dom, hvis der er holdepunkter for, at forholdene i den anden medlemsstat på tidspunktet for afsigelse af den dom, der skal fuldbyrdes, eller øvrige afgørelser i forbindelse med dommen, er uforenelige med den grundlæggende ret til en retfærdig rettergang, fordi retssystemet i denne medlemsstat selv ikke længere er i overensstemmelse med retsstatsprincippet, således som dette defineres i artikel 2 TEU?
 - 2) Kan den ret i den fuldbyrdende medlemsstat, der skal træffe afgørelse om eksigibilitet, støttet på artikel 3, stk. 4, i [rammeafgørelse 2008/909], sammenholdt med retsstatsprincippet, således som dette defineres i artikel 2 TEU, i henhold til artikel 8 i [rammeafgørelse 2008/909] afslå at anerkende dommen fra en anden medlemsstat og fuldbyrde de sanktioner, der er pålagt ved denne dom, hvis der er holdepunkter for, at retssystemet i denne medlemsstat på tidspunktet for afgørelsen om eksigibilitet ikke længere er i overensstemmelse med retsstatsprincippet, således som dette defineres i artikel 2 TEU?
 - 3) Såfremt det første spørgsmål besvares bekræftende:

Skal det, inden det, under henvisning til artikel 3, stk. 4, i [rammeafgørelse 2008/909], sammenholdt med [chartrets] artikel 47, stk. 2, [...] afslås at anerkende en dom fra en anden medlemsstat og fuldbyrde de sanktioner, der er pålagt ved denne dom, hvis der er holdepunkter for, at forholdene i denne medlemsstat er uforenelige med den grundlæggende ret til en retfærdig rettergang, i et næste skridt undersøges, om de forhold, der er uforenelige med retten til en retfærdig rettergang, fordi retssystemet selv ikke længere er i overensstemmelse med retsstatsprincippet, konkret har været til skade for den eller de domfældte i den pågældende sag?

- 4) Såfremt det første og/eller det andet spørgsmål besvares benægtende forstået således, at det ikke påhviler de nationale retter, men derimod Den Europæiske Unions Domstol at afgøre, om forholdene i en medlemsstat er uforenelige med retten til en retfærdig rettergang, fordi retssystemet i denne medlemsstat selv ikke længere er i overensstemmelse med retsstatsprincippet:

Var retssystemet i Republikken Polen i overensstemmelse med retsstatsprincippet, således som dette defineres i artikel 2 TEU, den 7. august 2018 og/eller den 16. juli 2019, og er dette tilfældet på nuværende tidspunkt?«

Om de præjudicielle spørgsmål

Det første til det tredje spørgsmål

- 18 Med det første til det tredje spørgsmål, som skal behandles samlet, ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 3, stk. 4, og artikel 8 i rammeafgørelse 2008/909 skal fortolkes således, at retten i den fuldbyrdende medlemsstat selv kan afslå at anerkende og fuldbyrde en straffedom, der er afsagt af en ret i en anden medlemsstat, når den råder over oplysninger, der godtgør, at der i denne medlemsstat foreligger systemiske eller generelle mangler med hensyn til retten til en retfærdig rettergang og mere generelt retssystemets funktion og respekten for retsstatsprincippet. I bekræftende fald ønsker den forelæggende ret oplyst, på grundlag af hvilket tidspunkt den skal vurdere, om der er tale om sådanne systemiske eller generelle mangler, og om den også skal undersøge, om disse mangler har haft en konkret indvirkning på den dømtes situation.
- 19 Ligesom rammeafgørelse 2002/584 konkretiserer rammeafgørelse 2008/909 på det strafferetlige område princippet om gensidig tillid og princippet om gensidig anerkendelse, som pålægger, bl.a. for så vidt angår et område med frihed, sikkerhed og retfærdighed, hver medlemsstat at lægge til grund, medmindre der er tale om helt særlige omstændigheder, at andre medlemsstater overholder EU-retten og navnlig de i EU-retten anerkendte grundlæggende rettigheder (jf. i denne retning dom af 10.11.2016, Poltorak, C-452/16 PPU, EU:C:2016:858, præmis 26, og af 22.2.2022, Openbaar Ministerie (Domstol oprettet ved lov i den udstedende medlemsstat), C-562/21 og C-563/21 PPU, EU:C:2022:100, præmis 40). Som det fremhæves i femte betragtning til rammeafgørelse 2008/909, styrker rammeafgørelsen det retlige samarbejde om anerkendelse og fuldbyrdelse af domme i straffesager, når EU-borgere er blevet idømt frihedsstraffe eller frihedsberøvende foranstaltninger i en anden medlemsstat med henblik på at lette deres sociale rehabilitering.

- 20 Med henblik herpå fastsætter denne rammeafgørelses artikel 8, at den fuldbyrdende myndighed principielt er forpligtet til at efterkomme den anmodning om anerkendelse af en dom og fuldbyrdelse af en frihedsstraf eller frihedsberøvende foranstaltning, som er idømt i en anden medlemsstat, og som er blevet fremsendt til den i overensstemmelse med nævnte rammeafgørelses artikel 4 og 5. Den kan principielt kun afslå at efterkomme en sådan anmodning med henvisning til de grunde til at afslå anerkendelse og fuldbyrdelse, der er udtømmende opregnet i samme rammeafgørelses artikel 9.
- 21 Domstolen har imidlertid anerkendt, at der kan gøres yderligere indskrænkninger i princippet om gensidig anerkendelse og princippet om gensidig tillid under helt særlige omstændigheder (dom af 5.4.2016, Aranyosi og Căldăraru, C-404/15 og C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, præmis 82 og den deri nævnte retspraksis).
- 22 Dette gælder på visse betingelser på det område, der reguleres af rammeafgørelse 2002/584, når en person, der er omfattet af en europæisk arrestordre, er udsat for en reel risiko for at blive udsat for umenneskelig og nedværdigende behandling som omhandlet i chartrets artikel 4 i tilfælde af overgivelse til den udstedende medlemsstat. For at nå frem til denne løsning har Domstolen støttet sig dels på artikel 1, stk. 3, i rammeafgørelse 2002/584, som fastsætter, at denne ikke indebærer nogen ændring af pligten til at respektere de grundlæggende rettigheder og grundlæggende retsprincipper, således som de er fastlagt i artikel 6 TEU, dels på det forhold, at den i chartrets artikel 4 sikrede rettighed er af absolut karakter (jf. i denne retning dom af 5.4.2016, Aranyosi og Căldăraru, C-404/15 og C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, præmis 83 og 84).
- 23 Domstolen har efterfølgende fastslået, at den fuldbyrdende myndighed ligeledes undtagelsesvis kan undlade at fuldbyrde en europæisk arrestordre, når overgivelsen af den eftersøgte person kan udsætte den eftersøgte for en reel risiko for krænkelse af dennes grundlæggende ret til en retfærdig rettergang som fastsat i chartrets artikel 47, stk. 2, henset til den centrale betydning, som sidstnævnte har for beskyttelsen af samtlige de rettigheder, som borgerne afleder af EU-retten, og for bevarelsen af medlemsstaternes fælles værdier, der er nævnt i artikel 2 TEU, bl.a. retsstatsprincippet (jf. i denne retning dom af 25.7.2018, Minister for Justice and Equality (Mangler ved domstolssystemet), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, præmis 48 og 59, og af 22.2.2022, Openbaar Ministerie (Domstol oprettet ved lov i den udstedende medlemsstat), C-562/21 PPU og C-563/21 PPU, EU:C:2022:100, præmis 45 og 46).
- 24 Den forelæggende ret er i tvivl om, hvorvidt en sådan løsning kan overføres på en anmodning, der ikke vedrører overgivelse til de udstedende myndigheder af en person, der er omfattet af en europæisk arrestordre, på grundlag af rammeafgørelse 2002/584, men anerkendelse af en dom og fuldbyrdelse i fuldbyrdelsesstaten af en straffedom afsagt i en anden medlemsstat, når der foreligger holdepunkter for at antage, at betingelserne i sidstnævnte medlemsstat på tidspunktet for vedtagelsen af den afgørelse, der skal fuldbyrdes, eller efterfølgende afgørelser vedrørende den pågældende er uforenelige med den grundlæggende ret til en retfærdig rettergang, der er fastsat i chartrets artikel 47, stk. 2.
- 25 I denne henseende bemærkes, at artikel 3, stk. 4, i rammeafgørelse 2008/909 bestemmer, at nævnte rammeafgørelse ikke indebærer nogen ændring af pligten til at respektere de grundlæggende rettigheder og grundlæggende retsprincipper, således som de er defineret i artikel 6 TEU.

- 26 Det fremgår endvidere af 13. betragtning til denne rammeafgørelse, at denne »respekterer de grundlæggende rettigheder og principper, som er anerkendt i artikel 6 [TEU], og som afspejles i [chartret], særlig kapitel VI«, herunder retten til en retfærdig rettergang ved en uafhængig og upartisk domstol fastsat i chartrets artikel 47, stk. 2. I samme betragtning præciseres det navnlig, at »intet i [rammeafgørelse 2008/909] bør fortolkes som et forbud mod at nægte at fuldbyrde en afgørelse, hvis der er objektive grunde til at formode, at sanktionen er idømt med det formål at straffe en person på grund af den pågældendes køn, race, religion, etniske baggrund, nationalitet, sprog, politiske overbevisning eller seksuelle orientering, eller at den pågældendes situation kan blive skadet af en af disse grunde«.
- 27 Det følger heraf, at rammeafgørelse 2008/909 i lighed med rammeafgørelse 2002/584 skal fortolkes således, at den kompetente myndighed i den fuldbyrdende medlemsstat under særlige omstændigheder kan afslå at anerkende og fuldbyrde en straffedom afsagt i den udstedende medlemsstat, når den råder over oplysninger, der viser, at der foreligger systemiske eller generelle mangler, der kan påvirke uafhængigheden af den dømmende magt i denne medlemsstat og således skade hovedindholdet i den omhandlede persons grundlæggende ret til en retfærdig rettergang.
- 28 Som svar på den forelæggende rets spørgsmål vedrørende de betingelser, hvorunder fuldbyrdelsen af en anmodning, der er indgivet på grundlag af rammeafgørelse 2008/909, kan afslås i tilfælde af systemiske og generelle tilsidesættelser af retten til en retfærdig rettergang i den udstedende medlemsstat, skal det præciseres, at muligheden for at nægte at anerkende en dom og fuldbyrde en straffedom på grundlag af artikel 3, stk. 4, i rammeafgørelse 2008/909 på baggrund af en risiko for krænkelse af den grundlæggende ret til en retfærdig rettergang forudsætter, at den kompetente myndighed i den fuldbyrdende medlemsstat foretager en prøvelse i to trin.
- 29 I første omgang tilkommer det denne myndighed at afgøre, om der foreligger objektive, pålidelige, præcise og behørigt ajourførte oplysninger, hvorved det kan godtgøres, at der i den udstedende medlemsstat – på grund af systemiske eller generelle mangler for så vidt angår uafhængigheden af den dømmende magt i denne medlemsstat – er en reel risiko for overtrædelse af den grundlæggende ret til en retfærdig rettergang, som er sikret ved chartrets artikel 47, stk. 2 (jf. analogt dom af 22.2.2022, Openbaar Ministerie (Domstol oprettet ved lov i den udstedende medlemsstat), C-562/21 PPU og C-563/21 PPU, EU:C:2022:100, præmis 52 og den deri nævnte retspraksis).
- 30 Hvis dette er tilfældet, skal den kompetente myndighed i den fuldbyrdende medlemsstat i anden omgang på konkret og præcis vis efterprøve, i hvilket omfang de på første trin konstaterede mangler har kunnet have en indvirkning på de retsinstanser i den nævnte medlemsstat, som har kompetence til at påkende de procedurer, som den idømte har været genstand for, og om der – henset til den pågældendes personlige situation og til beskaffenheden af den lovovertrædelse, som vedkommende er blevet retsforfulgt for, samt til de faktiske omstændigheder, under hvilke den straffedom, som anmodes anerkendt og fuldbyrdet, er blevet afsagt, og i givet fald i betragtning af de supplerende oplysninger, som den nævnte medlemsstat eventuelt har meddelt i henhold til denne rammeafgørelse – er alvorlige og godtgjorte grunde til at antage, at en sådan risiko faktisk er indtrådt i den foreliggende sag (jf. analogt dom af 22.2.2022, Openbaar Ministerie (Domstol oprettet ved lov i den udstedende medlemsstat), C-562/21 PPU og C-563/21 PPU, EU:C:2022:100, præmis 53 og den deri nævnte retspraksis).
- 31 I denne henseende kan den omstændighed, at rammeafgørelse 2008/909 ikke indeholder en betragtning, som svarer til tiende betragtning til rammeafgørelse 2002/584, hvorefter anvendelsen af den europæiske arrestordre kun kan suspenderes i tilfælde af, at en medlemsstat

groft og vedvarende overtræder de principper, der er fastlagt i artikel 6, stk. 1, TEU, som skal fastslås af Rådet for Den Europæiske Union i henhold til artikel 7, stk. 1, TEU, der vedrører muligheden for generelt at suspendere den europæiske arrestordremekanisme over for en medlemsstat, ikke rejse tvivl om behovet for, at den kompetente myndighed i den fuldbyrdende medlemsstat i hvert enkelt tilfælde foretager den kontrol, der er beskrevet i den foregående præmis.

- 32 Dom af 27. maj 2019, OG og PI (Anklagemyndighederne i Lübeck og i Zwickau) (C-508/18 og C-82/19 PPU, EU:C:2019:456), som den forelæggende ret har henvist til, vedrørte spørgsmålet om, hvorvidt en anklagemyndighed var omfattet af begrebet »udstedende judiciel myndighed« som omhandlet i rammeafgørelse 2002/584, som ikke har direkte forbindelse med det spørgsmål, der er forelagt i den foreliggende sag. Under alle omstændigheder kan det ikke udledes af denne dom, at systemiske eller generelle mangler for så vidt angår uafhængigheden af den dømmende magt i den udstedende medlemsstat er tilstrækkelige til at fritage den fuldbyrdende medlemsstat fra at anerkende domme og fuldbyrde strafferetlige sanktioner, der er idømt af retterne i den udstedende medlemsstat på grundlag af rammeafgørelse 2008/909 (jf. analogt dom af 17.12.2020, Openbaar Ministerie (Openbaar Ministerie (Den udstedende judicielle myndigheds uafhængighed)), C-354/20 PPU og C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033, præmis 50).
- 33 Det skal bemærkes, at den omstændighed, at der foreligger sådanne systemiske eller generelle mangler, ikke nødvendigvis har indvirkning på enhver afgørelse, som er truffet af den nævnte medlemsstats retsinstanser i en konkret sag (jf. i denne retning dom af 17.12.2020, Openbaar Ministerie (Den udstedende judicielle myndigheds uafhængighed), C-354/20 PPU og C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033, præmis 41 og 42).
- 34 Hvis den kompetente myndighed i den fuldbyrdende medlemsstat på eget initiativ tillades at suspendere den mekanisme, der er fastsat i rammeafgørelse 2008/909, ved principielt at nægte at efterkomme alle anmodninger om anerkendelse af domme og fuldbyrdelse af straffedomme fra den medlemsstat, der er berørt af disse mangler, ville dette gøre indgreb i princippet om gensidig tillid og princippet om gensidig anerkendelse, der ligger til grund for denne rammeafgørelse (jf. analogt dom af 17.12.2020, Openbaar Ministerie (Den udstedende judicielle myndigheds uafhængighed), C-354/20 PPU og C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033, præmis 43).
- 35 I modsætning til, hvad den forelæggende ret har foreslået, tilkommer det i øvrigt ikke Domstolen, men den forelæggende ret, at vurdere, om de beviser, som den pågældende har fremlagt, indeholder en begrundelse for at afslå anerkendelse og fuldbyrdelse af den i hovedsagen omhandlede straffedom, idet muligheden for et sådant afslag i overensstemmelse med Domstolens praksis imidlertid udgør en undtagelse, der skal fortolkes strengt (jf. analogt kendelse af 12.7.2022, Minister for Justice and Equality (Domstol oprettet ved lov i den udstedende medlemsstat – II), C-480/21, EU:C:2022:592, præmis 48 og den deri nævnte retspraksis).
- 36 For så vidt angår det tidspunkt, som den kompetente myndighed i den fuldbyrdende medlemsstat skal tage udgangspunkt i for at foretage denne vurdering, skal det ligeledes præciseres, at undersøgelsen af, om der foreligger systemiske eller generelle mangler ved domstolssystemet i den udstedende medlemsstat, navnlig med hensyn til domstolens uafhængighed, for så vidt angår en anmodning, der er omfattet af rammeafgørelse 2008/909, om anerkendelse og fuldbyrdelse i en medlemsstat af en straffedom afsagt i en anden medlemsstat, nødvendigvis skal foretages i lyset af den situation, der forelå i denne medlemsstat på tidspunktet for denne

domfældelse. Ved denne vurdering kan der tages hensyn til udviklingen i denne situation frem til dette tidspunkt. Der skal derimod principielt ikke tages hensyn til udviklingen i den nævnte situation efter dette tidspunkt.

- 37 Formålet med denne undersøgelse er nemlig at gøre det muligt for den kompetente myndighed i den fuldbyrdende medlemsstat på grundlag af de beviser, som den pågældende person har fremlagt, at vurdere, om sådanne systemiske eller generelle mangler har kunnet have en konkret indvirkning på den straffesag, som denne person har været genstand for, og som har ført til dennes domfældelse (jf. analogt kendelse af 12.7.2022, Minister for Justice and Equality (Domstol oprettet ved lov i den udstedende medlemsstat – II), C-480/21, EU:C:2022:592, præmis 41).
- 38 Det følger heraf, at det tilkommer den forelæggende ret at tage udgangspunkt i tidspunktet for domfældelsen med henblik på at vurdere, om der foreligger systemiske eller generelle mangler i den udstedende medlemsstat, og den konkrete indvirkning, som disse mangler har kunnet have på den domfældtes situation.
- 39 Det er derimod uforholdt at undersøge, om retsstatsprincippet er overholdt i den udstedende medlemsstat på det tidspunkt, hvor den kompetente myndighed i den fuldbyrdende medlemsstat skal træffe afgørelse om anmodningen om anerkendelse af en dom og fuldbyrdelse af en straffedom afsagt i den udstedende medlemsstat, når selve genstanden for denne procedure på ingen måde er, at den pågældende person skal overgives til myndighederne i sidstnævnte medlemsstat, men at han opholder sig i den fuldbyrdende medlemsstat for at afsone sin straf der.
- 40 Det samme gælder for situationen i den udstedende medlemsstat på tidspunktet for tilbagekaldelsen af udsættelsen, når denne er blevet afsagt på grund af tilsidesættelse af en objektiv betingelse, som den oprindelige straf i givet fald var undergivet, idet en sådan tilbagekaldelse blot udgør en fuldbyrdelsesforanstaltning, som hverken ændrer straffens art eller længde (jf. i denne retning dom af 23.3.2023, Minister for Justice and Equality (Ophævelse af udsættelse), C-514/21 og C-515/21, EU:C:2023:235, præmis 53 og den deri nævnte retspraksis).
- 41 I det tilfælde, hvor tilbagekaldelsen af udsættelsen følger af en ny straffedom, hvilket det tilkommer den forelæggende ret at efterprøve i hovedsagen, tilkommer det imidlertid den kompetente myndighed i den fuldbyrdende medlemsstat at vurdere den situation, der forelå i den udstedende medlemsstat, frem til tidspunktet for den nye dom, hvis idømmelse har medført denne tilbagekaldelse og dermed har muliggjort anmodningen om anerkendelse og fuldbyrdelse af den oprindelige straf (jf. analogt dom af 23.3.2023, Minister for Justice and Equality (Ophævelse af udsættelse), C-514/21 og C-515/21, EU:C:2023:235, præmis 67 og 68).
- 42 Henset til samtlige ovenstående betragtninger skal det første til det tredje spørgsmål besvares med, at artikel 3, stk. 4, og artikel 8 i rammeafgørelse 2008/909 skal fortolkes således, at den kompetente myndighed i den fuldbyrdende medlemsstat kan afslå at anerkende og fuldbyrde straffedommen afsagt af en ret i en anden medlemsstat, når den råder over oplysninger om, at der i denne medlemsstat foreligger systemiske eller generelle mangler ved retten til en retfærdig rettergang, navnlig for så vidt angår domstolens uafhængighed, og når der er vægtige grunde til at antage, at disse mangler har kunnet have en konkret indvirkning på den straffesag, som den pågældende person har været genstand for. Det tilkommer den kompetente myndighed i den fuldbyrdende medlemsstat at vurdere den situation, der forelå i udstedelsesstaten, frem til tidspunktet for den straffedom, som der anmodes om anerkendelse og fuldbyrdelse af, samt i givet fald frem til tidspunktet for den nye dom, som førte til tilbagekaldelse af den udsættelse af straffen, der oprindeligt var knyttet til den sanktion, som der anmodes om fuldbyrdelse af.

Det fjerde spørgsmål

- 43 Henset til besvarelsen af det første til det tredje spørgsmål er det uforholdt at besvare det fjerde spørgsmål.

Sagsomkostninger

- 44 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra de nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Fjerde Afdeling) for ret:

Artikel 3, stk. 4, og artikel 8 i Rådets rammeafgørelse 2008/909/RIA af 27. november 2008 om anvendelse af princippet om gensidig anerkendelse på domme i straffesager om idømmelse af frihedsstraffe eller frihedsberøvende foranstaltninger med henblik på fuldbyrdelse i Den Europæiske Union, som ændret ved Rådets rammeafgørelse 2009/299/RIA af 26. februar 2009,

skal fortolkes således, at

den kompetente myndighed i den fuldbyrdende medlemsstat kan afslå at anerkende og fuldbyrde straffedommen afsagt af en ret i en anden medlemsstat, når den råder over oplysninger om, at der i denne medlemsstat foreligger systemiske eller generelle mangler ved retten til en retfærdig rettergang, navnlig for så vidt angår domstolenes uafhængighed, og når der er vægtige grunde til at antage, at disse mangler har kunnet have en konkret indvirkning på den straffesag, som den pågældende person har været genstand for. Det tilkommer den kompetente myndighed i den fuldbyrdende medlemsstat at vurdere den situation, der forelå i udstedelsesstaten, frem til tidspunktet for den straffedom, som der anmodes om anerkendelse og fuldbyrdelse af, samt i givet fald frem til tidspunktet for den nye dom, som førte til tilbagekaldelse af den udsættelse af straffen, der oprindeligt var knyttet til den sanktion, som der anmodes om fuldbyrdelse af.

Underskrifter